

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN
RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot aanvulling
der Zondagswet.

De overweging van dit wetsontwerp in de afdelingen der Kamer heeft geleid tot de volgende opmerkingen.

Vele leden betoogden, dat reeds kort na de inwerkingtreding van de Zondagswet is gebleken, dat hier sprake is geweest van een minder gelukkig voorbeeld van gemeen overleg tussen Regering en Staten-Generaal.

Zoekt men een antwoord op de vraag, waarom elk van beide staatsorganen bij de totstandkoming van die wet is tekort geschoten, dan dient daarbij huns inziens de aandacht te worden gevestigd op een in toenemende mate voorkomend euvel, hierin bestaande, dat de Regering, bij gemis aan legislatieve capaciteit er te lichtvaardig op vertrouwt, „dat door de interpretatie van deze bepalingen door de betrokken organen van de justitie en rechterlijke macht een oplossing voor de gerezen moeilijkheden zou worden verkregen”. (Vgl. Memorie van Toelichting, eerste kolom.)

Het spreekt, aldus de hier aan het woord zijnde leden, welhaast vanzelf, dat, indien de wetgever ab origine zo zichtbaar te kort schiet, zal moeten blijken, „dat langs deze weg geen afdoende oplossing mogelijk is”. (Vgl. Memorie van Toelichting t.a.p.) Die leden achtten het systeem, naar hetwelk de wetgever zijn verantwoordelijkheid te zeer afwentelt op de rechterlijke macht, weinig gelukkig.

Voorts ontmoette bij de hier aan het woord zijnde leden kritiek, dat bij de voorbereiding van dit wetsontwerp geen overleg met de kerkgenootschappen was gepleegd, welk overleg bij de totstandkoming van de Zondagswet tot uitvoerige en diepgaande besprekingen had geleid. 's Ministers bescheid ter zake aan de Tweede Kamer, dat dit zijn oorzaak had gevonden in zijn streven, „met het oog op de acute moeilijkheden de indiening van het wetsontwerp op zeer korte termijn mogelijk te maken” (vgl. Memorie van Antwoord, blz. 2, eerst kolom onderaan), had hen niet bevredigd. Huns inziens wordt in het aangehaalde betoog het gewicht van zodanig overleg miskend. Wijders had in casu de voortgezette toepassing van het opportunititeitsbeginsel, waarvan de Minister in overeenstemming met zijn ambtgenoot van Justitie een gepast gebruik heeft doen maken, uitkomst kunnen bieden.

De leden, hier aan het woord, betreurden de verwerping, in de Tweede Kamer, van het amendement-Stufkens c.s.

Zij waren van mening, dat daardoor te kort is gedaan aan het compromiskarakter van de Zondagswet, en wel eenzijdig ten nadele van het niet-kerkelijke deel van de bevolking.

Bovendien had hen getroffen, dat bij de parlementaire discussies in de Tweede Kamer van de zijde dergenen, die in 1953 onaanvaardbaar hadden geacht, dat de wet onderscheid maakte tussen de Zondagmorgen en de Zondagmiddag, thans geen bezwaar was gemaakt tegen verlening van ruimere ontheffingen van de verbodsbepalingen in de ochtenduren ten faveure van specifiek godsdienstige, niet-traditionele uitingen.

Voorts was het de hier aan het woord zijnde leden niet duidelijk, waarom de Minister geen bedenkingen heeft tegen een verruiming van de werkingssfeer der wet voor de toekomst, voor zover het godsdienstige uitingen betreft, en waarom er bij hem wél overwegend bezwaar bestaat, voor zover het alle uitingen van volkscultuur aangaat. Naar het hun voorkwam, heeft deze gang van zaken de verdraagzaamheid, waarvan het oorspronkelijke compromis ter zake blijk gaf, ernstig gelaedeerd. Dit klemt huns inziens nog te meer, indien men bedenkt, dat het amendement-Bruins Slot ten slotte heeft gerealiseerd hetgeen in 1953 juist op grond van het compromiskarakter der onderwerpelijke regeling niet kon worden verbeterd, namelijk dat in bepaalde gemeenten onder geen omstandigheid gebruik zou mogen worden gemaakt van de bevoegdheid van de burgemeester, de strenge verbodsbepalingen van de ochtenduren voor de middag buiten werking te stellen.

Sommige leden verklaarden, met gemengde gevoelens kennis te hebben genomen van de wijze, waarop de Minister door het aanhangig maken van dit ontwerp zich heeft beijverd om tegemoet te komen aan de bezwaren, welke de toepassing van de Zondagswet in de praktijk heeft medegebracht; bezwaren, vooral in het Zuiden des lands, met name in Limburg, onderzonden. Zij spraken de hoop uit dat de bewindsman, wanneer de uitvoering van andere wetten belemmeringen zou ontmoeten — en zij doelden hierbij o.a. op de nieuwe Begrafeniswet — op even vlotte wijze zou trachten zich daarbij voordoende bezwaren weg te nemen.

De leden, hier aan het woord, konden zich met dit wetsontwerp verenigen en zouden gaarne hun stem er aan geven. Zij waren van mening, dat met de indiening van de onderwerpelijke voorstellen recht was gedaan aan de van hunnentwege — bij de parlementaire behandeling van het ontwerp-Zondagswet — gemaakte opmerking, dat het de voorkeur verdiende, de onderwerpelijke materie zoveel mogelijk aan de gemeenten over te laten. Reeds thans blijkt, aldus die leden, hoezeer de omstandigheden in bepaalde gemeenten een regeling vereisen, geheel afwijkende van die in andere gemeenten. En al mogen nu Gedeputeerde Staten in artikel 5a — naar de mening van de hier aan het woord zijnde leden te recht — zijn aangewezen om het bestaan van tradities en gebruiken te erkennen, toch komt, aldus die leden, de thans voorgestelde regeling neer op een „gemeentengewijze”-regeling.

Deze leden achtten de vraag gewettigd, of de Regering voornemens is, het bij de thans voorgestelde regeling te laten. Het had hen getroffen, dat deze in Limburg blijkbaar nog geen bevrediging heeft gewekt. Tot staving hiervan vestigden zij de aandacht op een artikel in de „Gazet van Limburg” van 22 October 1954. Hierin wordt gesteld, dat het houden van festiviteiten op zichzelf al een in het Limburgse volksleven gewortelde traditie is, en dat het doorgaan van dergelijke festiviteiten moet worden mogelijk gemaakt, ook wanneer ze nog in het leven moeten worden geroepen en op zichzelf dus nog niet in het volksleven zijn geworteld. De aanvulling, door de aanvaarding van het amendement-Maenen aangebracht, komt wel enigszins aan dit verlangen tegemoet, doch niet in die mate als blijkbaar in Limburg wordt gewenst. De leden, hier aan het woord, juichten de aanneming van genoemd amendement, waarmee tevens is tegemoet gekomen aan de bedoeling van het tweede amendement-Bruins Slot, toe, en waardeerden, dat de Minister zijn aanvankelijk verzet daartegen, hetwelk in de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer tot uitdrukking was gebracht, had opgegeven.

Vele andere leden betreurden, al maakten zij de Minister er geen verwijt van, dat de laatstelijk tot stand gekomen wettelijke maatregelen ter bescherming van de ook door hen voorgestane Zondagswet, op enkele punten verder hebben gereikt dan oorspronkelijk was voorzien. Hierdoor zijn bepaalde plaatselijke gebruiken, welke de bevolking van enkele gewesten geenszins als een verstoring van de Zondagsrust beschouwt, doch eerder

als een speciaal element van de viering van de Zondag, niettemin onder verbodsbepalingen komen te vallen.

Deze leden juichten het toe, dat de Minister aan de bezwaren, in sommige delen des lands ter zake gerezen, tegemoet heeft willen komen en op korte termijn met aanvullende wetsbepalingen niet voorziene en niet beoogde effecten van de Zondagswet wenst te ondervangen.

Zij waren van mening, dat bij een eventuele totstandkoming van de aanvullende bepalingen eensdeels de Zondagsviering behoorlijk zal worden beschermd, doch dat anderdeels in voldoende mate rekening zal zijn gehouden met het belang, gelegen in handhaving van oude plaatselijke gebruiken, welke — het zij herhaald — de bevolking ter plaatse geenszins als een verstoring van de Zondagsrust beschouwt.

Alles tezamen genomen, konden zij zich met de onderwerpelijke voorstellen, dewelke huns inziens vallen binnen het compromis, met de Zondagswet nagestreefd, en gelet op de ook op dit gebied uiteenlopende opvattingen van de Nederlandse bevolking, ten volle verenigen.

Wijders waren zij van oordeel, dat te recht is voorgesteld, de uitvoering van de aanvullende bepalingen in handen van Gedeputeerde Staten te leggen. Hierdoor lijkt naar hun gevoel een meer objectieve beoordeling gewaarborgd dan bij een beslissing door de gemeenteraden.

Wijders juichten ook zij toe, dat door aanvaarding van de amendementen-Maenen en -Bruins Slot uitingen met een godsdienstig karakter, los van de verankering in de volkstraditie, buiten de bepaling van artikel 3, eerste lid, en artikel 5, eerste lid, der Zondagswet zullen vallen. Ten slotte betwistten zij, dat de in het vorenstaande aangehaalde beschouwingen van de „Gazet van Limburg” representatief zijn voor de algemene mening in dat gewest met betrekking tot de Zondagswet. Daartegenover vestigden zij de aandacht op de opmerkingen terzake van Mgr Feron en van Pater Gerats, aangehaald door de leden der Tweede Kamer de heren Maenen en Stufkens (vgl. *Handelingen* dezer zitting, onderscheidenlijk blz. 2798 en 2801 en 2802).

Verscheidene leden verklaarden eveneens, zich met het wetsontwerp te kunnen verenigen. Zij waren van mening, dat het wel is waar nog steeds een wat eenzijdige, doch zeker niet een slechtere regeling inhoudt. In een enkel opzicht wordt huns inziens aan gemeenten, die op een strakke handhaving van de Zondagswet staan, meer gelegenheid geboden om dit standpunt te effectueren. De voorgestelde verruimingen achtten de hier aan het woord zijnde leden, gelet op de bevolkingsgroepen, waarvoor ze zijn bestemd, redelijk. Gelet op het compromiskarakter van de onderwerpelijke voorstellen, achtten zij het gewettigd, hun stem hieraan te geven.

Enige leden deelden de betuigde instemming met de strekking van dit wetsontwerp. Huns inziens heeft de Minister het als zijn taak beschouwd, de oorspronkelijke opzet van de Zondagswet te handhaven en in de bestaande situatie zomin mogelijk ingrijpende wijzigingen aan te brengen.

Wordt dit ontwerp tot wet verheven, dan wordt zowel in kerkelijke als in buitenkerkelijke kring een offer gevraagd, welk offer kan worden gebracht, omdat aan de gedachte van een redelijk compromis is vastgehouden.

Niettemin betreurden ook de hier aan het woord zijnde leden, dat geen overleg met de kerkgenootschappen was gepleegd.

Vastgesteld de 20ste Juli 1955.

DE DREU
VAN LIESHOUT
MOLENAAR
VERWEY—JONKER.